

การบริหารความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ
ภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0
ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย
Risk Management in Business Operations Under the Economic Crisis
in the Society 5.0 of Small and Medium Enterprises in Thailand

สิทธิชัย ธรรมเสนห์¹ อรวรรณ จำพูน²
Sittichai Thammasane, Orawan Jamphut

Received: February 7, 2024 Revised: March 9, 2024 Accepted: March 18, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย และ 3) เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย (ประเภทนิติบุคคล) จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.778 และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.823 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

¹สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, Email: sittichai.th@ssru.ac.th

²สังกัดมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, Email: orawan7804@gmail.com

ผลวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.104, S.D. = 0.521) และมีการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.807, S.D. = 0.687) สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การบริหารความเสี่ยงทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ คือ ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์ ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามประเมินผล แตกต่างกัน ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และด้านการเงิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง วิกฤตเศรษฐกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

This research aims to study 1) The level of risk management under the economic crisis in the society 5.0 of Small and Medium Enterprises in Thailand. 2) the level of business operations under the economic crisis in the society 5.0 of Small and Medium Enterprises in Thailand, and 3) The risk management in business operations under the economic crisis in the society 5.0 of Small and Medium Enterprises in Thailand. The data collected by questionnaires, testing with 400 respondents who was Small and Medium Enterprises in Thailand (Legal entity types). The research sampling was accidental sampling. The index of item-objective congruence (IOC) was 0.778 and reliability value of 0.823. The statistical analyzed data were frequency, percentage, mean, standard deviation and one-way analysis of variance

Results of the research showed that Overall, risk management under the economic crisis in the society 5.0 of Small and Medium Enterprises in Thailand was at a high level ($\bar{x}$ = 4.104, S.D. = 0.521) and overall, the business operations

under the economic crisis in the society 5.0 of Small and Medium Enterprises in Thailand was at a high level ($\bar{x}$ = 3.807, S.D. = 0.687). The hypothesis testing revealed that the difference of risk management all of 8 aspects; internal environment, objective setting, event identification, risk assessment, risk response, control activities, information and communication and monitoring did different significant the business operations under the economic crisis in the society 5.0 of Small and Medium Enterprises in Thailand all of 4 aspects; customer, internal process, learning & development and financial aspects at level 0.05 statistical.

Keywords: Risk management, economic crisis, small and medium enterprises

บทนำ

เนื่องจากเศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับโลกมากขึ้นและมีความอ่อนไหวต่อทิศทาง การค้าและภาวะเศรษฐกิจโลกอย่างเล็งไม่พินดั่งเช่น การส่งออกของไทยไปยังสหรัฐฯและยุโรป มีขยายตัวได้จำกัดสะท้อนผลกระทบจากวิกฤตการเงินโลกที่กดดันให้เศรษฐกิจอ่อนแอลง รวมทั้งญี่ปุ่นที่ต้องเผชิญกับดักการเติบโตต่ำและภาวะเงินฝืด (ณมานัย มากนวล และชนม์นิธิศ ไชยสิงห์ทอง, 2565) รวมถึงภาวะเศรษฐกิจจีนที่การฟื้นตัวภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ การบริโภคและการลงทุนภาคอุตสาหกรรมเริ่มปรับตัวดีขึ้น แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาค่าลงผลิต ล้นตลาดผู้ประกอบการขาดความเชื่อมั่น และสภาพแวดล้อมภายนอกประเทศที่มีความไม่ แน่นนอนสูง อีกทั้งวิกฤตโควิด-19 ที่ผ่านมาเป็นการถดถอยทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ของโลกที่ เรียกว่า “World Double Economic Recession” คือวิกฤตซ้อนวิกฤตทั้งจากโรคระบาดและ เศรษฐกิจถดถอยในเวลาเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งด้าน การบริโภค การผลิต และด้านการบริการ ได้กลายเป็นวิกฤตทั้งทางเศรษฐกิจ การเงิน การเมือง สังคมและครัวเรือน ซึ่งส่งผลกระทบต่อธุรกิจภาคเอกชนอย่างมาก (ธนิต โสรัตน์, 2564)

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังพัฒนาเข้าสู่ยุค Society 5.0 เป็นสังคมที่มีมนุษย์เป็น ศูนย์กลาง เป็นสังคมที่มีความสมดุลของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและการแก้ปัญหาทางสังคม ผ่านการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สามารถเชื่อมโยงพื้นที่เสมือน (ไซเบอร์สเปซ) และพื้นที่ทาง กายภาพ (พื้นที่จริง) เข้าด้วยกันในกระบวนการดำเนินงาน การผลิต และการบริการ และใช้

ประโยชน์จากการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Big Data) และระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งทำให้สามารถบริหารจัดการเรื่องต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (ธราธร รัตนนฤมิตร, 2564) ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็ต้องเผชิญกับความท้าทายในเรื่องจำนวนประชากรที่ลดลงบวกกับผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนสูงขึ้นทำให้ภาคธุรกิจต้องเร่งปรับตัวเพื่อเตรียมรับการเปลี่ยนแปลง (รักษพงศ์ วงศาโรจน์, 2563) โดยในปี 2567 ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) ในประเทศไทยมีอัตราการเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม (GDP SME) อยู่ระหว่าง 4–5% ในขณะที่เศรษฐกิจไทยในช่วงปี 2567-2569 มีการขยายตัวเฉลี่ย 3.4% ต่อปี (วีระพงศ์ มาลัย, 2566) ทำให้ผู้บริหารธุรกิจ SMEs จำเป็นต้องมีการบริหารความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กรแบบบูรณาการที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดกิจกรรมการควบคุมเพื่อพิจารณาประสิทธิผลของการจัดการความเสี่ยงทั้งด้านกลยุทธ์ โครงสร้าง กระบวนการ เทคโนโลยี และทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถตอบสนองกับความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วในยุค Society 5.0 ภายใต้การแข่งขันที่สูงมากขึ้น (มนพะงา เล็กขาว, 2566)

จากความสำคัญในข้างต้นผู้วิจัยจึงใคร่ที่จะศึกษาความแตกต่างเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ยุค Society 5.0 ที่ต้องดำเนินธุรกิจภายใต้สถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงและต้องเผชิญกับความเสี่ยง แต่หากธุรกิจมีการวิเคราะห์สภาพและปัญหาของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ย่อมทำให้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานเพื่อกำหนดกลไกในการบริหารความเสี่ยงจะช่วยให้ธุรกิจสามารถจัดการกับความไม่แน่นอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำไปสู่การเพิ่มระดับขีดความสามารถในการสร้างมูลค่าให้กับองค์กรทำให้องค์กรอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

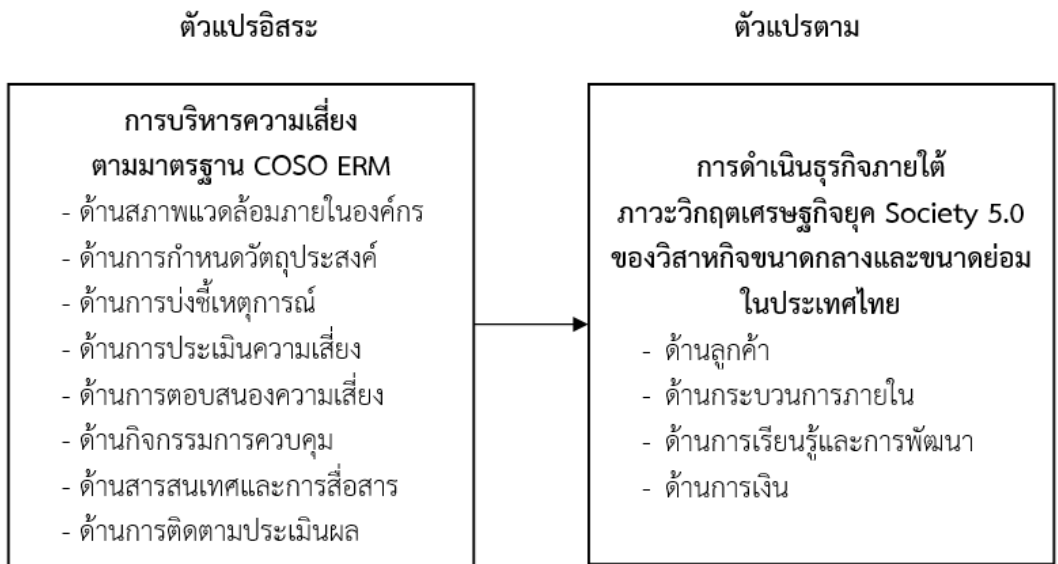
1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

สมมติฐานในการศึกษา

การบริหารความเสี่ยง แตกต่างกัน ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย (ประเภทนิติบุคคล) จำนวนทั้งสิ้น 35,319 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย (ประเภทนิติบุคคล) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 399.57 ราย ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 400 รายและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Accidental sampling)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาคธุรกิจ

ภาคธุรกิจ	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ขนาดใหญ่	14,521	3.87	15	3.75
ภาคการค้า	6,631	1.77	7	1.75
ภาคการผลิต	4,070	1.09	4	1.00
ภาคธุรกิจการเกษตร	90	0.02	1	0.25
ภาคบริการ	3,730	0.99	3	0.75
ขนาดกลาง	41,983	11.19	45	11.25
ภาคการค้า	21,417	5.71	23	5.75
ภาคการผลิต	6,960	1.86	7	1.75
ภาคธุรกิจการเกษตร	387	0.10	1	0.25
ภาคบริการ	13,219	3.52	14	3.50
ขนาดเล็ก	318,516	84.93	340	85.00
ภาคการค้า	113,815	30.35	121	30.25
ภาคการผลิต	49,340	13.16	53	13.25
ภาคธุรกิจการเกษตร	2,345	0.63	3	0.75
ภาคบริการ	153,016	40.80	163	40.75
รวม	375,020	100.00	400	100.00

ที่มา: ข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2565)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ดำเนินธุรกิจ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบเป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ERM ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์ ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย จำนวน 15 ข้อ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ มีความเห็นด้วยมากที่สุด ถึงระดับ 1 คือ มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามชุดนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) โดยเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องควรเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.778 หลังจากนั้นมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) โดยผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.823 แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจริงพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป สำหรับแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูล และหนังสือวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย และการใช้สถิติ ประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (inference statistics) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี Least significant difference (LSD) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีเพศหญิง ร้อยละ 52.80 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 36.80 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 57.25 และประสบการณ์ดำเนินงานธุรกิจ 10-15 ปี ร้อยละ 33.0 สำหรับผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ERM ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

พบว่า การบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ERM ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.104, S.D. = 0.521) โดยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์ ($\bar{X}$ = 4.327, S.D. = 0.571) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการประเมินความเสี่ยง ($\bar{X}$ = 4.244, S.D. = 0.578) อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 3.684, S.D. = 0.706) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ERM ของ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

การบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ERM	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร	4.124	0.566	มาก
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	4.131	0.601	มาก
ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์	4.327	0.571	มากที่สุด
ด้านการประเมินความเสี่ยง	4.244	0.578	มากที่สุด
ด้านการตอบสนองความเสี่ยง	4.043	0.678	มาก
ด้านกิจกรรมการควบคุม	4.115	0.768	มาก
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	3.684	0.706	มาก
ด้านการติดตามประเมินผล	4.167	0.629	มาก
โดยรวม	4.104	0.521	มาก

2. ผลการวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

พบว่า การดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.807,
S.D. = 0.687) โดยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านลูกค้า ($\bar{X}$ = 4.046, S.D. = 0.688)
อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการเงิน ($\bar{X}$ = 3.945, S.D. = 0.687) อยู่ในระดับมาก และ
น้อยที่สุดคือ ด้านกระบวนการภายใน ($\bar{X}$ = 3.601, S.D. = 0.838) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ
รายละเอียดดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤต เศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

การดำเนินธุรกิจ ภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านลูกค้า	4.046	0.688	มาก
ด้านกระบวนการภายใน	3.601	0.838	มาก
ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา	3.633	0.822	มาก
ด้านการเงิน	3.945	0.687	มาก

โดยรวม	3.807	0.687	มาก
--------	-------	-------	-----

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

3.1 สมมติฐานที่ 1 การบริหารความเสี่ยง ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ด้านลูกค้า แตกต่างกัน

พบว่า การบริหารความเสี่ยง ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ คือ ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์ ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการตอบสนองความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามประเมินผล แตกต่างกัน ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และด้านการเงิน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 รายละเอียดดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

การดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0				
การบริหารความเสี่ยง ตามมาตรฐาน COSO ERM	ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย			
	ด้านลูกค้า	ด้านกระบวนการภายใน	ด้านความรู้และการพัฒนา	ด้านการเงิน
ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร	Sig. =	Sig. =	Sig. =	Sig. =
	0.000*	0.000*	0.000*	0.000*
	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	Sig. =	Sig. =	Sig. =	Sig. =
	0.000*	0.000*	0.000*	0.000*
	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง

ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*
	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
ด้านการประเมินความเสี่ยง	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*
	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
ด้านการตอบสนองความเสี่ยง	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*
	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
ด้านกิจกรรมการควบคุม	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*
	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*
	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
ด้านการติดตามประเมินผล	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*	Sig. = 0.000*
	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การวิเคราะห์บริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ERM ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.104, S.D. = 0.521) เป็นเพราะว่าการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ERM สามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้บริหารได้ในระดับหนึ่งในการตัดสินใจภายใต้สภาวะที่มีความไม่แน่นอนให้สามารถนำพาองค์กรบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ การบริหารความเสี่ยงจึงช่วยผู้บริหารในการกำหนดกลยุทธ์ที่มีความ

เสี่ยงที่องค์กรสามารถยอมรับได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จูรีวัลย์ ภักดีวุฒิ (2564) ศึกษาเรื่อง “การดำเนินงานบริหารความเสี่ยงทางการเงินและปัญหาการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดร้อยเอ็ด” ซึ่งพบว่า มีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก เนื่องจากแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ผลการดำเนินงานขององค์กรมีความเข้มแข็งและบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารความเสี่ยงมีผลทำให้ผลการดำเนินงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมยศ อวเกียรติ (2562) ศึกษาเรื่อง “การบริหารความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี” ซึ่งพบว่า มีการบริหารความเสี่ยง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. การดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.807, S.D. = 0.687) เป็นเพราะว่า ในการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินการตามมาตรการหรือนโยบายที่กำหนดไว้ ก็อาจเป็นหลักประกันได้ว่าการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยจะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จหรือความเสียหายใด ๆ โดยสิ้นเชิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมยศ อวเกียรติ (2562) ศึกษาเรื่อง “การบริหารความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี” ซึ่งพบว่า ผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ธนิศรา ราชดี (2564) ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย” ที่พบว่า ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

สมมติฐาน การบริหารความเสี่ยง แตกต่างกัน ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย แตกต่างกัน

พบว่า การบริหารความเสี่ยง ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์ ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการตอบสนอง

ความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตาม ประเมินผล แตกต่างกัน ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการ ภายใน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และด้านการเงิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่า ท่ามกลางผลกระทบทางเศรษฐกิจ ความเสี่ยงเป็นเรื่องที่อาจจะเกิดขึ้นได้และมีโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย ความสูญเสียของทรัพย์สิน หรือเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ในอนาคต ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนิสรา ราซดี (2564) ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ออมทรัพย์ในประเทศไทย” ซึ่งพบว่า บริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ออมทรัพย์ในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมยศ อวเกียรติ (2560) ศึกษาเรื่อง “การบริหารความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี” ซึ่งพบว่า การบริหารความเสี่ยง ในด้านการระบุความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการจัดการความเสี่ยงและด้านการติดตามประเมินผลและการรายงาน มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานโดยรวมของธุรกิจ SMEs

องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบว่า การบริหารความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นประกอบธุรกิจกิจประเภทใด หรือเป็นธุรกิจขนาดใดก็ตาม นอกจากต้องเผชิญกับความเสี่ยงตามรูปแบบของธุรกิจแล้ว ยังต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงขององค์กรเอง หรืออาจเป็นความเปลี่ยนแปลงจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องได้ข้อมูลความเสี่ยงที่ถูกต้องและตรงกับสภาพที่เป็นอยู่จริงในทุกขณะ เพื่อนำมากำหนดมาตรการ หรือปรับเปลี่ยนนโยบายการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างระบบการควบคุมภายในให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ และต้องทำการประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้

การดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น กล่าวคือ หากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย (SMEs) สามารถบริหารความเสี่ยงในทุก ๆ ด้านได้ดี ก็จะทำให้ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย (SMEs) ดีขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ERM ทั้ง 8 ด้าน โดยกำหนดให้เป็นนโยบายขององค์กรอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการประสานงานภายในองค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อองค์กร
2. ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจและควรกำหนดผู้รับผิดชอบการบริหารความเสี่ยงให้มีอำนาจในการตัดสินใจให้ชัดเจนเพื่อป้องกันหรือลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นให้น้อยที่สุด
3. ผู้บริหารควรศึกษากฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงให้เข้าใจเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัติจะได้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีระเบียบแบบแผนเพื่อลดความผิดพลาดที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กร

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงในด้านสารสนเทศและการสื่อสารให้มากขึ้น เพราะการที่ธุรกิจมีการนำกิจกรรมบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการดำเนินงาน ย่อมทำให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น
2. ส่งเสริมการให้ความรู้และความเข้าใจการบริหารความเสี่ยงทั้ง 8 ด้าน แก่พนักงาน โดยจัดให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้ทักษะในการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดีขึ้น
3. ควรให้ความสำคัญในเรื่องผลการดำเนินงาน ด้านกระบวนการภายใน เพื่อเพิ่มความสามารถในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ และใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยในการดำเนินงานอย่างประหยัดและน้อยที่สุด

4. ควรวางแผนจัดทำกลยุทธ์การดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงร่วมกันกับบุคคลากรเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นเรื่องการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจยุค Society 5.0 ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย อย่างไรก็ตามในการศึกษาในอนาคตควรขยายขอบเขตการศึกษาในด้านอื่น ๆ และควรทำการศึกษาแบบเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและสามารถนำมาวิเคราะห์ได้มากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างความความสำเร็จต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จूरวัลย์ รักดีวุฒิ. (2564). การดำเนินงานบริหารความเสี่ยงทางการเงินและปัญหาการบริหารความเสี่ยงทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 40 (6), 36-47.
- ฉมาदनัย มากนวล และชนม์นิธิศ ไชยสิงห์ทอง. (2565). ไทยจะเป็นอย่างไร ถ้าโลกโฉมใหม่โตช้ากว่าเดิม. **วารสาร Krungthai Compass เดือนพฤษภาคม 2565**, 1-14.
- รักษ์พงศ์ วงศาโรจน์. (2563). **สังคม 5.0 : ความเชื่อมโยงของคน สังคม เทคโนโลยี นโยบาย และธุรกิจ**. กรุงเทพฯ:สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธนิต โสรัตน์. (2564). **สถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมไทยหลังวิกฤตโควิดและกลยุทธ์ธุรกิจเพื่อการก้าวผ่าน**. รายงานทางวิชาการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาพัฒนาธุรกิจและทุนมนุษย์. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ธนศราราชดี. (2564). **อิทธิพลของการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย**. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเงินยุคดิจิทัล. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธราธร รัตนนฤมิตร. (2564). **Society 5.0 สังคมญี่ปุ่นแห่งอนาคต**. กรุงเทพฯ: สถาบันอนาคตไทยศึกษา.

มนพวง เล็กขาว. (2566). **เปิดมุมมองระบบราชการไทยผ่านหน้าต่าง Society 5.0.**

กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.).

วีระพงศ์ มาลัย. (2566). **สสว.คาดGDP SMEปี'67.** กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.

สมยศ อวเกียรติ. (2560). **การบริหารความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี.** วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2560, 48-62.

สำนักงานสถิติแห่งชาติจีน. (2566). **รายงานภาวะเศรษฐกิจจีนเดือนพฤษภาคม 2566.**

สืบค้นเมื่อ 5กุมภาพันธ์ 2566 จาก<https://thaibizchina.com/china-economic-business/สรุปภาวะศก-nov2023/> สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2565). ข้อมูลผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 6กุมภาพันธ์ 2566 จาก<https://data.go.th/dataset/https-sme-go-th-th-page-php-modulekey-348>